سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره هشتم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۸، ۲۵۲-۲۵۱

اخلاق انتشار
Publication Ethics

محسن رضائیان[۱]
M. Rezaeian

در جریان انتشار مقالات علمی، گاهی اوقات مواردی از عدم رعایت موازین مربوط به «اخلاق انتشار» گزارش می‌گردد که موجبات ناراحتی نویسندگان و محققین را فراهم می‌آورد. میزان و شدت این ناراحتی بستگی به نوع و وسعت عدم رعایت اخلاق در انتشار دارد. از همین رو، اهتمام در این سخن سردبیری بر آن است که خوانندگان محترم با نکات مهم اخلاق در انتشار و سیاست‌های سردبیری مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در مقابل این نکات بیشتر آشنا گردند.

یکی از مهم‌ترین موارد عدم رعایت اخلاق نویسندگی با عنوان «سرقت علمی» Plagiarism شناخته می‌شود [۱]. سرقت علمی در حال معمول آن به معنی استفاده از عبارات، جملات و یا پاراگرافی است که قبلاً توسط نویسنده دیگری به چاپ رسیده است بدون آن که به منبع اصلی آن اشاره گردد. در صورتی که عین یک جمله و یا پاراگراف، بدون آن که تغییری در متن آن اعمال گردد، از منبعی نقل شود، بایستی به منظور اجتناب از سرقت علمی، تمامی متن نقل شده در داخل گیومه قرار گرفته و در پایان به منبع اصلی ارجاع داده شود. هم‌چنین، در صورتی که نویسنده فقط برداشت خود را از متن مورد نظر نقل می‌نماید بایستی حتماً به متن اولیه ارجاع داده شود. در این حالت دیگر نیازی به استفاده از گیومه نمی‌باشد.

واژه‌ی مرتبط دیگری که اخیراً مورد توجه واقع شده است «سرقت علمی از خود» Self-pagiarism می‌باشد [۱]. در این حالت یک نویسنده، جمله و یا پاراگرافی را از مقاله چاپ شده قبلی خود اقتباس می‌نماید بدون آن که به آن مقاله ارجاع دهد. اگر چه، قبول این پدیده به عنوان سرقت علمی دشوار به نظر می‌رسد، اما امروزه این نکته مورد قبول واقع شده است که در صورت استفاده مجدد از مطالب منتشر شده توسط خود فرد، بایستی به مقاله مورد نظر ارجاع داده شود. ضمناً، در صورتی که عین مطلب نقل می‌گردد تمامی مطلب نقل شده باید در داخل گیومه قرار گیرد.

۱- دانشیار گروه آموزشی پزشکی اجتماعی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
تلفن: ۰۳۹۱-۵۲۳۴۰۰۳، دورنگار: ۰۳۹۱-۵۲۲۵۲۰۹، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1388.8.4.2.4]

اما اگر یک نویسنده عین یک مقاله را دو بار به چاپ برساند با پدیده «انتشار مجدد» Duplicate publication روبرو می‌شویم که عملی خلاف اخلاق نویسندگی است. در واقع در پدیده «انتشار مجدد» فرد به جای یک جمله یا یک پاراگراف یک مقاله کامل یا بخش زیادی از یک مقاله را مورد «سرقت علمی از خود» قرار می‌دهد [۱].

آثار سوء انتشار مجدد، بارها مورد توجه و تذکر قرار گرفته است [۲]. انتشار مجدد یک مقاله باعث افزایش بی‌مورد حجم کار سردبیر، هیأت تحریریه و داوران مجله دوم خواهد شد و هزینه گزافی را برای انتشار مجدد یک مقاله رقم خواهد زد، بدون آن که چیزی به دانش موجود اضافه نماید. در ضمن، انتشار مجدد یک مقاله ممکن است باعث گردد که یک مقاله دیگر که مستحق انتشار بوده، از دور بررسی و انتشار خارج گردد. هم‌چنین، انتشار مجدد یک مقاله ممکن است در صورت عدم شناسایی باعث ایجاد تحریف در نتایج فرا تحلیل‌ها Meta-analyses گردد.

با این وجود، انتشار مجدد یک مقاله ممکن است در موارد خاص امکان‌پذیر باشد. برای مثال، بر اساس دستورالعمل عملکرد صحیح انتشار (Good Publication Practice) که توسط کمیته اخلاق انتشار (Committee on Publication Ethics) به زیور طبع آراسته شده است، انتشار مجدد یک مقاله به زبان دیگر، مشروط به آن که هنگام تقدیم مقاله دوم این نکته به طور کاملاً مشخص و واضح به اطلاع سردبیر مجله دوم رسانیده شود و هم‌چنین در چکیده مقاله دوم، سابقه انتشار قبلی آن به زبان دیگر با ذکر نشانی آورده شود، قابل قبول می‌باشد [۴-۳]. در صورتی که یک مقاله هم‌زمان به دو زبان متفاوت برای دو نشریه ارسال می‌گردد نیز بایستی نویسندگان مراتب را به طور کتبی به هر دو سردبیر اعلام نمایند.

مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان مانند هر مجله علمی دیگر از نویسندگان محترم خود درخواست می‌نماید که به دقت اخلاق انتشار را در سرلوحه وظایف نویسندگی خود قرار داده و از نقل قول مستقیم هرگونه مطلب اعم از متون داخلی و خارجی مربوط به خود و یا نویسندگان دیگر، بدون استفاده از علامت گیومه و ذکر دقیق منبع آن خودداری نمایند. هم‌چنین، هنگام هرگونه نقل قول غیرمستقیم بایستی خوانندگان را به منبع اصلی ارجاع داد. در ضمن، همان‌طور که در فرم تعهد نویسندگان نیز به آن اشاره شده است مقاله ارسالی به مجله دانشگاه نبایستی قبلاً چاپ شده و یا توسط مجله دیگری در دست بررسی باشد. در صورتی که مقاله قبلاً به زبان دیگری به چاپ رسیده و یا به طور هم‌زمان برای نشریه غیرفارسی زبانی ارسال شده است، بایستی این نکته به اطلاع سردبیر رسانده شده و در خلاصه مقاله نیز به آن اشاره گردد.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-07]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1388.8.4.2.4]

References

[1] Smith ER. Plagiarism, self-plagiarism and duplicate publication. *Can J Cardiol* 23(2): 2007; 146-7.

[2] Farrokhi F. duplicate publication: Justifiable in a different language? *Urology J* 3(2): 2006; 191-2.

[3] Committee on publication Ethics (COPE). Guidelines on good publication practice. The COPE Report 2003.

[4] International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE). Uniform requirements of manuscripts submitted to biomedical journal: writing and editing of biomedical publication. Updated October 2008.